

CONTRAPUNT AL DEBAT SOBRE «EL ESTADO DE LA NACIÓN» AL CONGRÉS

Tot va bé a la «nación», a la nació, i a la «comunidad»

Mentre el president del govern espanyol, Felipe González compareix davant el Congrés per explicar com veu l'estat de la seua nació, EL TEMPS ofereix una aproximació plural i heterogènia a la situació en què es troba la nostra. Si no hi apareixen referències a la Catalunya Nord és perquè fa algunes setmanes EL TEMPS ha tractat el tema amb profunditat.

Joan F. Mira

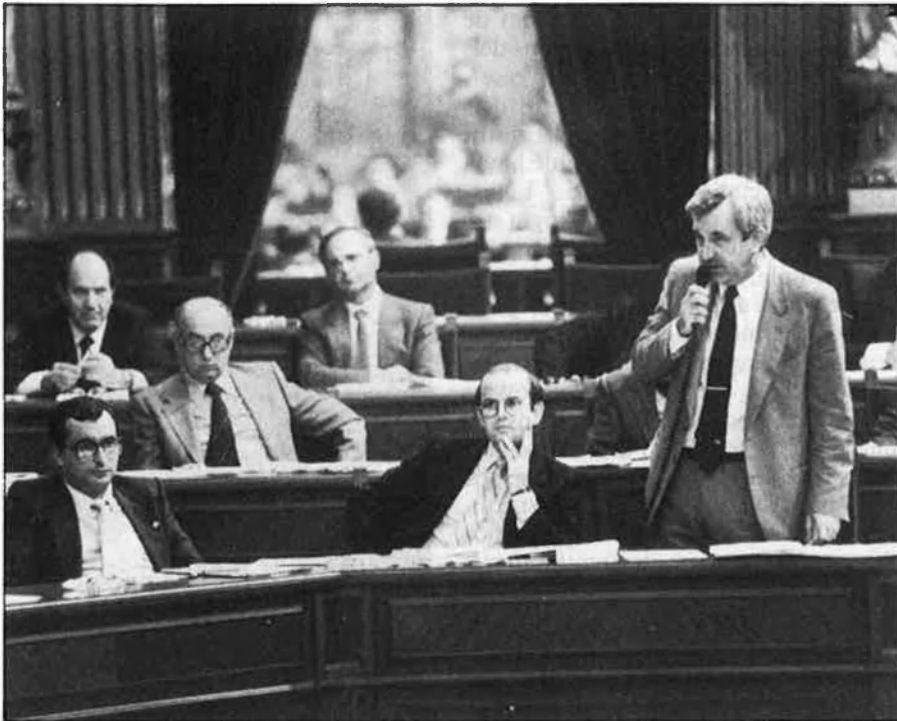
Tout est pour le mieux dans le meilleur des mondes possibles». Si no ho deia el *Candide* de Voltaire, és que ho deien a ell, pobre innocent. Missatge: tot va bé (gràcies, evident-

ment, a nosaltres), i si alguna cosa (encara) no va tan bé com voldriem, és perquè, sense culpa nostra, «encara» no és possible. Un sol principi és, pel seu mateix pes, evident: els qui manem som aproximadament perfectes, la nostra obra és —quasi— divina, l'oposició és essencialment maligna, malèvola i, a més a més, inútil.

Són principis de filosofia perenne, aplicable en aquesta península i les illes adjacents, a tot govern o governet i a tota oposició. Deu ser falta de pràctica de democràcia, o que la democràcia, tal com va, no dóna per a més, i això és mal general. Però, ¿per què és tan omnipresent, tan insistent i ressonant, l'estrèpit de l'autobombo i l'autosatisfacció sense fissures? ¿Costaria molt que reconegueren —els senyors Pujol, Lerma o Canyellas,

Si tot no va bé és perquè «encara» no és possible.

¡Quina gran antologia fariem reunint discursos polítics!

qui siga— que moltes coses van malament, que moltes coses, efectivament, *podrien* anar millor, i que bona part de la responsabilitat d'això és seua i dels seus governs i partits? ¿Costaria tant? La vanitat («orgull i buidor»), la definia l'enyorat Sanchis Guarnier) deu ser substancial, no sé si a l'espècie en general o a l'espècie dels polítics en particular.

Ara, doncs, aquests dies, el nostre president Lerma ja ens ha explicat com és tot de bonic, quants punts ha crescut l'economia i tot això. Quan aquesta revista eixirà al carrer, el president González —més nostre que ningú: nos-

altres som d'ell— ens estarà explicant com és tot de bonic, quants punts ha crescut l'economia, la mateixa cançó. Quan li toque al president Pujol, serà el mateix, no passen ànsia.

I la tele ens recordarà des de Madrid l'explícit missatge: Espanya, país modern i lliure, avança, (igual que «nuestra Región») en marxa passablement triomfal. La *Nación*, l'única realitat palpable, és forta i respectada, i els seus enemics són pocs i miserables. Llavors, haurem avançat un poc més en l'endormiscament del públic, i en el reforçament de la unitat d'Espanya, objectiu final de tot govern de l'estat, abans, ara i demà.

Mentrestant, a Catalunya són 6 milions, i la *nació* són ells. D'això no tenen dubte, al govern i a l'oposició de Barcelona, i pots ser fan bé: si alguna temptació han tingut de mirar més avall de l'Ebre, era simple fantasia. Allà, doncs, tot va perfecte; i si no, la culpa la tindran sempre uns altres. Evidentment.

Mentrestant, mentrestant, la *Comunidad* (al Consell i a les Corts la llengua és castellà, i per tant,...) que no és ni regne ni país ni nació ni nacionalitat, viu en estat de comèdia permanent: res no és veritat, res no és el que sembla, i, en últim cas, si ahir era veritat, avui pot ser mentida (o veritat negada, és igual), i viceversa. ¡Quina gran antologia fariem reunint textos polítics i discursos d'ahir i d'avui! Ja sé (i ells ho saben) que al ciutadà això no li interessa, i sobre aquesta base va tot projecte polític: fem només allò que la més

gran part puga aprovar. Només això. Es clar que així no anirem ni enlloc ni endavant, però també és clar que així no tindrem baralles ni conflictes. ¿És tan clar? Això pensaven. I s'han equivocat. Espere, en aquest punt final, haver tingut bons lectors.

POLITICA

Josep Melià*.

La «nación» i les altres: Un combat desigual

A deu anys del procés constitucional, el balanç continua sent contradictori. Ha funcionat, i funciona, el pacte per les llibertats: els drets humans. Està embarrancat, i s'embarranca més dia a dia, el pacte per l'autonomisme i pel recobriment de les plenituds de les nacionalitats.

L'ombra del colp triomfant, als efectes autonòmics i lingüístics, és una realitat. El model constitucional fou objecte d'una relectura en mans dels jacobins de sempre. I Espanya és avui una democràcia europea, segura i sòlida, però el projecte multinacional s'evapora i el centralisme i la castellanització es perpetua amb altres medis i energies.

Hi ha, d'altra banda, una desmobilització d'una part dels ciutadans i una certa resignació als mals inevitables. No es comprès, ni es vol comprendre, que una part de les renúncies que fem les nacionalitats, fou en nom de la llengua i per preservar la identitat. I d'això, que només fou un signe de maduresa i de sentit de l'estat, se'n volen treure aprofitaments partidistes i elements per al discurs de la demagogia.

La reacció de l'Espanya és més integradora del que molts suposàvem, però la correntia profunda continua sent de desconfiança i menyspreu. Sembla com si hi hagués una agressió al dret del castellanoparlant, i al sentit profund de la nació, que no n'hi ha més que una modesta recuperació que fa camí en progressió aritmètica men-

tre la desnacionalització avança en progressió geomètrica. Sent, doncs, com és un combat desigual, amb les cartes marcades, encara es fa més entutjós en veure com la incomprensió i el model unitari desplacen el veritable sentit de la Constitució.

El centralisme ha pogut consentir, al pla dels municipis i les comunitats autònomes, crear més centres de poder i repartir els privilegis. Però no es consent que es posi en perill el model nacionalista castellà, o si ho volem dir d'una altra manera, de la cultura hegemònica. En aquestes condicions és comprensible la decepció i el pessimisme de certs sectors nacionals.

* *Advocat.*

POLÍTICA

Jaume Lorés

Catalunya: Soroll i temps perdut

Semblava que la nació (la *nació* dels «sis milions») tenia un respir. La fi, positiva, de la primera part de l'afer Banca Catalana, d'una banda, la concessió dels Jocs Olímpics d'una altra, i, en tercer terme, l'acord sobre el finançament, van donar símptomes de canviar el clima polític de Catalunya. Però hi havia les eleccions municipals a la cantonada. I Convergència havia advertit que se les prendria molt seriosament. Les espases, doncs, restaven amenaçants. Llavors es va produir el conflicte de l'ordenació territorial de Catalunya. Sobretot en relació a la desaparició de la Corporació Metropolitana de Barcelona. L'ajuntament de la capital en va fer un *casus belli*. Les declaracions eren altisonants. La propaganda institucional, forta. Hi havia dues interpretacions del fet global de la llei d'ordenació territorial tal com es produí. O bé Convergència no volia negociar de cap de les maneres aplicant el *corró* com el PSOE a Madrid, o bé l'habilitat socialista en la negociació va ser més aviat escadussera. Alguns pensaven que les eleccions municipals serien un càstig per Convergència, que li faria pagar la llei en qüestió.

Però, alhora, hi hagué el debat de l'Estatut. Encara que les solucions dels diversos grups polítics fossin diverses, es palesà un descontent general dels grups catalans tant respecte a l'Estatut com respecte a la manera en què havia estat interpretat des de Madrid. El llistó nacionalista pujà i la ideologia nacionalista s'estengué. Obiols no tingué, per exemple, manies a l'hora de passar dels fets a les paraules i acceptà i emprà el terme nacionalista. Cert consens per la via negativa: les mancances de la política autonòmica del govern central i la poca idoneïtat dels instruments en ús per dur a terme l'economia s'establí entre els diferents grups polítics de Catalunya. Però aquest consens intrínsec no es traduïa en una política explícita que esdevingués efectiva davant Madrid.

I van arribar les eleccions municipals. Dos fets rellevants, tan sols. L'increment constant de Convergència, fins i tot en els terrenys menys favorables. Mínim però efectiu. El retrocés socialista en un terreny que li era propici. Mínim però simptomàtic.

Una part del socialisme català carregà les culpes del retrocés al govern del PSOE que amb el seu desgast havia influït en l'opinió pública local. Havia estat un any de conflictes socials permanents i mal resultats. Però a Catalunya no havien pres gaire entitat llevat de la revolta dels estudiants.

Les eleccions municipals ja havien assenyalat que els partits minoritaris a Catalunya es trobaven en carrerons difícils per sortir de la tenalla bipartidista. Esquerra Republicana, en canviar la cúpula i intentar canviar alhora la imatge, recollí tan sols fracassos a nivell de vots. El PSUC va aconseguir conservar les esperances gràcies a la realitat d'Iniciativa per Catalunya, que evità el naufragi. Alianza Popular donà signes d'emprendre un camí de davallada i anà reculant fins els estrets límits que havia conegut en les eleccions de 1977. El CDS també en sortí força fet malbé, però l'opinió política i pública decidí que encara era una incògnita.

La banalitat constant de la política catalana quedà palesa en els espetecs que van polaritzar l'atenció al darrer període. L'afer de la Lotto 6/49, que, després d'un enrenou sense precedents i de la idea que enfonsaria el pujolisme, va esdevenir un autèntic efecte *boomerang*. I tot el batibull organitzat per totes bandes en relació a les declaracions de Mariscal.

En l'expectativa de les eleccions autonòmiques es produí el triomf, al-

El president Pujol esgota la legislatura i obre la pausa actual.

menys semàntic, però amb una càrrega real, del socialisme català en el congrés del PSOE. Mentre, d'altra banda, la denegació de l'acte de processament dels implicats no aforats en l'assumppte Banca Catalana significà una victòria moral per a Convergència. La decisió, però, del president Pujol, d'esgotar la legislatura, obrí la pausa en què vivim.

La nació ha pujat en consciència nacional i en consciència de la irrealitat relativa de la seva autonomia. Però aquesta consciència no es tradueix en fets eficaços per la falta de consens mínim de la política catalana en qüestions que hauríem d'anomenar d'estat.

Les ocasions, així, es perden. El país es troba bloquejat sempre pels mateixos problemes i la distància entre el món polític i el món de la ciutadania augmenta. Tot sembla un peix que es mossega la cua. És la fi d'un llarg període frustrat i frustrant que s'inicià l'any 1984 quan la querrela de Banca Catalana va irrompre en l'escenari polític. S'ha d'esperar que es resolguin les

eleccions autonòmiques no perquè hi hagi expectatives d'un canvi en la correlació de forces, sinó pel fet que s'haurà de girar el sempre difícil full electoral de Catalunya i, així, naixerà la possibilitat que entre tots propiciem un altre període.

POLÍTICA

Sebastià Serra.

L'any polític a les Illes

Hi va haver quatre lleis aprovades pel Parlament de les Illes Balears, fruit d'amplis debats que foren: la Llei de Sindicatura de Comptes de la Comunitat Autònoma Balear (publicada al març del 87), que fins avui no s'ha constituït per manca d'acord entorn de qui han de ser els síndics, la Llei d'Acció Social, la Llei de mesures de foment del Patrimoni Històric i la Llei d'Ordenació Territorial.

A través de diverses propostes dels grups de l'oposició es propugnà el desenvolupament de la Llei de Normalització Lingüística, aprovada el 1986 i escassament desenrotllada fins ara.

Restaren pendents, en acabar la primera legislatura, entre altres, la Llei de la Funció Pública, la Llei de Consells Insulars, declaracions com a àrees naturals d'especial interès com Sa Canova d'Artà, S'Estany d'es Peix de Formentera, Cala Mon Dragó, la declaració de l'arxipèlag de Cabrera i àrees adjacents com a parc nacional, el pla de desenvolupament regional, etc.

El resultat de les eleccions autonòmiques i municipals del juny del 87 ha de ser analitzat com una victòria de la dreta illenca (AP-PL) que obtingué 25 diputats al Parlament de les Illes, mentre el PSOE n'obtenia 21, el CDS 5, UM 4 i el PSM-Entesa de l'Esquerra de Menorca 4. Amb la qual cosa la coalició de dreta AP-PL-UM podia formar govern a la comunitat autònoma, encara que en minoria al Parlament, i alhora al Consell Insular de Mallorca. A Menorca tornava a guanyar l'esquerra, i a Eivissa la dreta.

En canvi, a nivell municipal, es produïen canvis en localitats importants com Llucmajor, Manacor, Binissalem, Andratx... que passaven a ser regides per batles del PSOE. Continuaven batles de candidatures properes a l'esquerra nacionalista a Sineu i Artà i el PSM obtenia l'alcaldia de Campanet. A Ciutat de Mallorca, el PSOE continuava amb el govern municipal, bé que amb una incòmoda situació minoritària.

Després dels resultats del juny del 87, que originen un govern en minoria dins el parlament, moltes de les propostes presentades per l'oposició s'aproven, encara que, posteriorment, a l'hora de la seva execució, els acords parlamentaris sovint són desvirtuats o ignorats.

Propostes aprovades a iniciativa de l'oposició són: esmenes a la Llei de Pressupostos, que afecten totes les seccions; la declaració de l'arxipèlag de Cabrera com a Parc Nacional; declaracions d'àrees naturals d'especial interès de la zona sud del litoral de Ciutadella i del barranc d'Algendar de Menorca i de S'Estany d'es Peix de Formentera, qüestions que compten amb l'aprovació inicial a manca dels debats finals.

Altres propostes aprovades: ús del català a l'administració pública, publicació de topònims en català, pla «Balears-Joves», reconeixement del català com a llengua oficial a les institucions europees (propostes totes del PSM-ENM), etc.

Queda pendent el treball en comissió de: reforma de l'Estatut (l'u de març es compleixen cinc anys de la seva aprovació), anàlisi i alternatives al sistema de finançament de la Comuni-

tat Autònoma Balear, la liquidació dels pressupostos dels anys 85, 86 i 87, la Llei de la Funció Pública, mesures transitòries d'ordenació d'establiments hotelers i allotjaments turístics, etc.

La destrucció del medi natural s'intensifica davant la contínua pressió especulativa i és fomentada des de l'executiu, encara que contradictòriament s'elaboren estudis de catàlegs d'espais naturals; la Llei de Normalització Lingüística segueix sense ser aplicada; el mateix passa amb la Llei d'Acció Social; i el fet que no estigui aprovada la Llei de Funció Pública ha permès la formació d'una administració burocratitzada, fruit del clientelisme i del caciquisme polític de la dreta governant.

Secretari al Parlament Balear i diputat (PSM-ENM)

Rafael Castelló*

Marxa al País Valencià

Al País Valencià, el panorama polític ha estat ben mogut per a tots els partits. Eleccions autonòmiques, locals, congressos, pre-congressos...

Parlament balear: massa temes encara pendents.

El partit majoritari ha passat —està passant— per greus dificultats. Dificultats que començaren només entrar l'any 87. El PSOE-PSPV es presentà a les eleccions després de fortes diferències internes en l'elaboració de les llistes. Enfrontaments que tingueren l'exponent més cridaner en la candidatura municipal a la ciutat «cap i casal», València.

Els resultats electorals, tant els autonòmics com els locals, no foren del tot favorables per a un partit que, des de la instauració autonòmica, havia dominat absolutament l'espectre polític valencià. El PSOE-PSPV va perdre la majoria absoluta a les Corts valencianes, però també en algunes de les ciutats més importants del País: València, Alzira, Xàtiva...

En el seu lloc apareixen, amb força, organitzacions polítiques com el CDS, Unión Valenciana (UV) i Unitat del Poble Valencià (UPV). Això ha facilitat els pactes més inversemblants (PSOE-UV, IU-UV...), junt amb crisis de creixement d'AP (Alianza Popular) i IU (Izquierda Unida), reflex d'allò que passa a nivell estatal.

El Centro Democrático y Social es dibuixa com una alternativa de centredreta progressista, que furta al PSOE-PSPV l'espectre social més liberal i a Alianza Popular el més progressista. Un fenomen que també s'inscriu dins de la lògica política estatal.

Més específic del País Valencià és el cas d'Unión Valenciana. Força regionalista de dretes, estendard de l'anticatalanisme més furibund. El llançament d'aquest partit en les darreres eleccions tingué el seu bastió en la ciutat de València, on és la segona força política. Ara, comença a escampar-se per la resta de comarques del centre del país. És una organització que, a mesura que es dilueix per les comarques, que ix de la ciutat de València, perd la seua definició fonamental, progressivament. Deixa de ser exclusivament anticatalanista per passar a ser demagògica, de paraula solta i regionalista (blavera), tot arrellegant un espectre social amb un fort sentiment de valenciania, però desideologitzat.

L'altra força emergent al País Valencià, Unitat del Poble Valencià, bé que modesta, mostra una potencialitat innegable, després de les eleccions locals, on les seues sigles, UPV, en total han aconseguit al voltant del centenar de regidors arreu del País. És l'expressió del nacionalisme al País Valencià i, per primera vegada, ha aconseguit fer arribar a les Corts valencianes 2 diputats, si bé és cert que, per aconseguir-ho, va

fer coalició amb Izquierda Unida. Coalició que provocà un fort debat intern en l'organització nacionalista, no obtingué els resultats esperats i a pocs mesos de les eleccions ja s'ha trencat.

El PSOE-PSPV arrossega la lluita pel liderat de la federació socialista valenciana entre Joan Lerma, president de la Generalitat valenciana i secretari general del partit, i Cebrià Ciscar, conseller de Cultura, Educació i Ciència. En AP, el president provincial de València, Ignacio Gil Lázaro, encapçala una operació de *neteja* del partit, que està alimentant les files d'Unión Valenciana. I, en UPV, el consell polític valora que el seu projecte i el d'IU són distints i no es pot mantenir la coalició. Molta marxa al País Valencià. □

* *Economista*

ECONOMIA

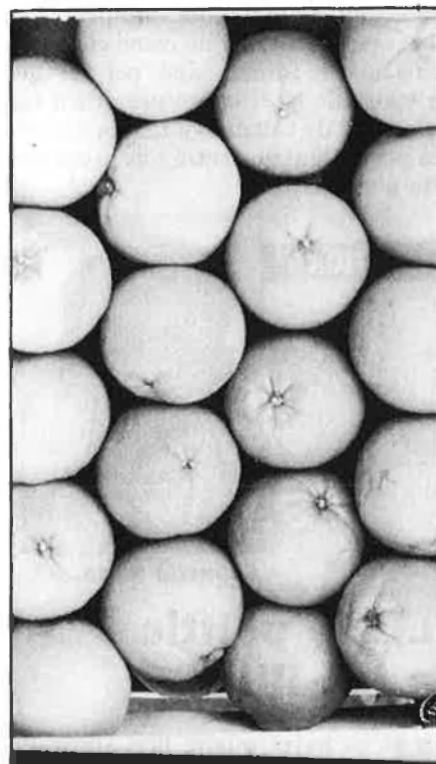
Jordi Fortuny*

Temps d'avanç, temps de problemes

L'any 1987, els dipòsits dels clients de les caixes d'estalvis de tot l'Estat espanyol van créixer un 10,7 per cent, mentre que a Catalunya aquest increment va ser del 15,7 per cent. Una altra dada: el volum de transaccions de la Borsa de Madrid —la principal de tot l'estat— va ser superior en un 116 per cent al de l'any 1986, mentre que a la Borsa de Barcelona l'increment va ser d'un 125,6 per cent (malgrat la suspensió de cotització del principal valor, FECSA).

Només aquestes dues dades són prou simptomàtiques que les coses —des del punt de vista de l'economia— han anat prou bé l'any 1987 a Catalunya. La gent té més diners al banc i les inversions s'han multiplicat.

En un país d'economia complexa i diversificada com Catalunya, o com el País Valencià, les raons de la bona marxa no són úniques. Hi ha sobretot les que afecten tot el continent, com ara la baixa del preu del petroli o —pel

L'augment de l'oferta en el sector cítric dificulta el manteniment de preus dignes.

que fa als efectes positius— la baixa del dòlar. Però també n'hi ha de particulars, com els efectes directes i indirectes de l'entrada a la Comunitat Europea, l'eufòria inversora vinculada als Jocs Olímpics de 1992 o la consolidació de l'atur com un factor *estructural*.

Quant a la cosa de la Comunitat, encara que tota la veritat se sabrà a partir del primer de gener del 1993, quan totes les barreres aranzelàries i no aranzelàries hauran desaparegut, ja es comencen a notar els efectes beneficiosos. Sobretot, que els consumidors poden escollir entre una gamma de productes més diversa que abans i a uns preus, pel que fa als d'importació, més assequibles.

Però també hi ha efectes negatius de l'entrada al club europeu. No són les importacions de productes europeus, que són bons però no poden competir sempre amb els preus espanyols. Són les importacions de productes de països tercers, amb els quals la Comunitat tenia tractes preferents: el Magrib, la Xina, els NIC (els països de nova industrialització, sobretot del Sud-est asiàtic).

Aquests països fabriquen precisament allò en què els Països Catalans són especialistes: indústria tèxtil i del calçat, joguines, productes agrícoles mediterranis... a uns preus molt més baixos, molt. I és aquí on la indústria tradicional catalana té la principal amenaça de futur, a mesura que els